

EREVNA

Årg. XIII

N:r 4

1956

Innehåll

Uppenbarelsebokens grundtankar.	
Av H. Odeberg.	71
Till Läsaren!	87
Innehåll	88

*Innehållsförteckningen i slutet av häftet och sidhänvisningar i texten
enligt originaltexten.*

*Askersunds Tryckeri A.B. Askersund 1956
Språkligt bearbetad 2002.*

Uppenbarelsebokens grundtankar.

Av H. Odeberg.

(*Samtal i Erevna*)

Om man vill bedriva ett immanent studium av Uppenbarelseboken, d.v.s. att man inte frågar efter vad denna boken *utifrån sett* kan användas till eller vad den ger för svar på frågor som vi ställer utifrån nutida föreställningar och problem, utan vad denna bok själv vill vara, vad den uppställer för frågor och vad den ger för svar, är det då först den missuppfattningen som måste helt undanröjas, att den skulle vara menad som någon slags spådomsbok utifrån vilken man skulle kunna beräkna vad som sker eller vad som skall ske. Det som har föranlett denna missuppfattning är att man så att säga utifrån läst att Gud gett denna uppenbarelse åt Jesus Kristus »för att visa sina tjänare vad som snart måste ske.» (1:1). Detta fattas då utan vidare som något slags skissering av framtiden.

Det är ju med detta som med evangeliet från själva början. När Jesus framträder, är det med den predikan: »Himmelriket är nära.» Och denna predikan är ansluten till en gudomlig kallelse: »Vänd om!» (Matt 4:17). Det är en kallelse och inbjudan till detta ord och tron på det glada budskapet: »Guds Rike är nu här.» (Mark 1:15). Vad betyder nu det att gudsricket är nära? Vad är det som här betonas? Vad är det som blir levande för den som uppfattar det budskapet? Det är detta som frågan gäller och som man så lätt helt och hållet tappar bort och som dock är själva kärnan i det hela. Det är det som uttrycks med det moderna ordet 'eskatologiskt', som ingalunda är ett olämpligt ord, ty i det ligger, om man fattar det rätt, någonting som säger vad det här är frågan om. Men som jag förut här har påpekat, är ordet eskatolo-

gisk på så sätt vilseledande att man där bara uttrycker den ena sidan. Eskatologisk betyder att man har to éschaton eller ta éschata, det yttersta, slutpunkten, fulländningen levande för sig, alltid för ögonen. Det är alltså frågan om det vi möjligen skulle kunna kalla en upplevelse, som är av genomgripande art. Men detta att ha det yttersta levande för sig, det kan endast den få, som har begynnelsen, vars blick är öppen för skapelsens morgon, »det som var ifrån Begynnelsen» (1 Joh. 1:1). Det som därför gång på gång måste betonas här i Uppenbarelseboken är detta: »Alfa och Omega» (1:8; 21:6; 22:13; jfr 1:17), begynnelsen och slutet. Så är också själva det gudomliga namnets innebörd: han som heter ÄR och han som heter VAR och han som heter Den Kommande (1:8; 4:8). »... vad som snart måste ske» — det betonas inte att det är i tiden nära förestående, ett rent objektivt tidsmätande, där man t.ex. kallar 20 år framåt för nära i tiden i jämförelse med 2000 år. Det är inte detta det är frågan om, utan för att förstå det måste man ha klart för sig att här är det upplevandet av verkligheten så, att såväl begynnelsen som slutet står nära. Och det utgår alltid ifrån ett nu. Vad betyder detta nu? Jo, det betyder att man just i den situationen där man befinner sig, förnimmer, upplever och ser förbindelsen med alltings upphov och med alltings mål. Upphovet och målet är här förenade. Det blir en sådan utomordentlig fördjupning av upplevelsen, för att nu använda detta lite tråkiga ordet, av synen som griper om hela människan; att jag inte ser detta nu i vilket jag lever endast utifrån den trånga kretsen av det som lokalt omger mig eller de allra mest närliggande frågorna och problemen, utan ser tillvaron utifrån det väldiga perspektivet: från begynnelsen till slutet. Och då försvinner inte detta här och nu ur medvetandet, utan det får sitt egentliga djup. Den som är Nu, är Gud själv. Man är i nuet förbunden med Skaparen och Fulländaren.

Så är det också här. Denna boken utgår från en alldeles bestämd situation: de sju församlingarna. Men de är på samma gång, just när de blir anknutna till begynnelsen och änden, något som gäller för hela sambandet. Den kamp som är mellan Kristus

och fienden utgör och bildar en enhet, som gör dem som står i denna kamp, i detta drama genom tiderna, i varje nu, förbundna också med varandra. Det är den lag som går igenom det hela. Det görs nu levande genom breven till de sju församlingarna (kap. 2-3) och genom dessa visioner, som ju också betyder detta att det blir det stora perspektivet även nedåt och uppåt, som t.ex. gudstjänsten alltid ger uttryck åt. Man ser och förnimmar djupet i det som sker. Det är de mörka undervärldsmakternas väldiga kamp och hat emot det som man ser i sin fulländning i den himmelska världen inför Guds tron.

*

Ett av nyckelorden här för församlingen, för dess förhållande i detta stora drama i vilket den befinner sig, som har en mycket djup innebörd, är det grekiska ordet hypomoné. Det ordet genomlöper hela Uppenbarelseboken, och vi kan översätta det med 'uthållighet, ståndaktighet'. Att hålla ut, det är hålla ut i förhållande till de vedervärdigheter och den förföljelse som hör den äkta kristna församlingen till. Och denna ståndaktighet innebär då också att man är trofast mot Kristus och att man bevarar hans ord. I de sju breven har vi så många sådana kärnord, men det största priset bland dessa ges åt den församling till vilken det kan sägas: »Du har hållit fast vid mitt ord och inte förnekat mitt Namn.» (3:8). Detta upprepas två gånger och det är anmärkningsvärt att det andra gången heter: »Du har bevarat *min uthållighets* ord, ton lógon tes hypomonés mou.» (3:10). Själva detta uttryck är betydelsefullt, dessa tre ord: 'Min', 'uthållighet' och 'ord'. »*Min uthållighet*» betyder en hänvisning till Jesu Kristi egen uthållighet. Dessa genitiver skall inte fattas som varande den ena eller den andra av möjligheterna, utan just inneslutande alla. Först är det alltså »min», d.v.s. Kristi uthållighet, liksom efter den bild man av Paulus' ord har framför sig: »Han blev lydig ända till döden — döden på korset.» (Fil. 2:8). Han var verkligen ståndaktig, trofast och uthållig. Vidare är det »*mitt uthållighetsord*», d.v.s. detta mitt ord som talar om uthållighet. Det betyder allt

det av hela Kristi ord som lär om uthållighet i hela dess djup, som lär om vad uthålligheten är, som manar och tröstar och uppmuntrar till uthållighet. Och själva detta ordet som man bevarar, är ju Ande och är Liv, och det ger också uthållighet. Det är »mitt uthållighetsord» som ger uthållighet, ger förmåga till ståndaktighet, när man har det stora perspektivet och då inte ger efter, vare sig för fördärvmakternas angrepp genom lockelser om framgång, ära eller anseende, eller öppet såsom en direkt förföljelse och fiendskap utifrån. Det är ju de två linjerna som hela tiden går igenom. Denna uthållighet skall visa sig i de två situationer eller lägen vari den onda makten, världsmakten, alltid verkar: *anfallet utifrån*, det öppna hatet emot kristendom, och *anfallet inifrån*, fördärvet som ständigt är på väg inom varje församling, som ju är ämnad att vara Kristi egen och följa honom, men som istället blir den förvärldsligade, sekulariserade. Samma metoder, samma grundsatser kommer att tillämpas inom församlingen som i den värld som är vänd bort ifrån Gud. Detta träder omedelbart in, exempelvis när församlingen blir en organisation — de som har förtroendeposter och ledareställning känner sig och betraktas som högre än de andra, sådana som skall ha en makt över de små. Jesus Kristus, liksom Paulus flera gånger, har själv varnat för detta: »Folkens kungar uppträder som herrar över sina landsmän... Men så skall ni inte handla, utan den störste bland er skall vara som den yngste ... (Luk. 22:25 f.). Det är ju så klara ord. Här gäller det alltså uthållighet i förhållande till sekulariseringen, förvärldsligandet inom församlingen och inom den enskilde själv. Han är såsom individ liksom en församling inom sig, en församling av de olika tankar och känslor som finns i honom.

Denna uthållighet kallas för *Sege*; som man också kunde ha som ett nyckelord och som just betyder uthållighet och trofasthet mot Kristus, bevarande hans ord. Och »bevarande hans ord» betyder ju *allt hans ord*.

Ett ord i brevet till församlingen i Smyrna som också hör tillsammans med uthållighet: »för att ni skall sättas på *prov*.»

(2:10). Med uthålligheten hänger begreppet 'att prövas' samman. Man säger att Gud prövar eller att människan prövas. Det är ju också där så lätt att missuppfatta det så, att t.ex. förföljelse och lidande är sådant som sänds på människan för att pröva henne, för att stålsätta hennes karaktär eller något dylikt. Men det är något som strider mot hela Nya testamentet och Uppenbarelseboken. Dessa lidanden är inte sända till människans prövning, utan de är ingenting annat än den nödvändiga konsekvensen av trofastheten och uthålligheten. Och det är såsom sådana de blir ett *prov* på denna trofasthet. När nu dessa prövningar som är den nödvändiga konsekvensen av att jag håller fast vid Kristus inträffar, så blir de själva för mig just ett prov, en prövning i denna trofasthet.

Trofastheten hänger tillsammans med överlåtelsen till Kristus, tron. I detta sammanhang kan vi framför allt hänvisa till de två ställena 13:10 och 14:12, »Hódé estin he hypomoné kai he pístis ton hagíon – Här är de heligas uthållighet och tro» (13:10). Här har vi detta såsom någonting som vi ser framför våra ögon och som vi har såsom en manande bild. Det får alltså inte vulgärt parafraseras så här: »Här gäller det för de heliga att ha uthållighet och tro», utan här är det ju ett högtidligt språk: »*Här är de heligas uthållighet och tro*», de som har fått kallelsen och inbjudan att vara detta. »Här är de heligas uthållighet, *de som bevarar Guds bud och Jesu tro.*» (14:12).

*

Detta är »Jesu Kristi uppenbarelse, som Gud gav honom för att visa sina tjänare *vad som snart måste ske*». Detta betyder eskatologi, d.v.s. det hänger tillsammans med det som ligger framför, ända till fulländningens dag, den yttersta. Men detta hör omedelbart tillsammans med själva begynnelsen, med Gud såsom Skaparen, Kristus genom vilken allt har skapats och blivit till, Kristus som är Frälsaren, en frälsning som är centrum i hela tillvaron. Det är naturligtvis frågan om ett skeende, hela framtidsskeendet, men detta begrips inte utan att det ses i sam-

band med eller utifrån den stora helheten, som då måste börja med själva begynnelsen och som är koncentrerad, som det här heter, i »Honom som sitter på tronen och Lammet» [5:13]. Det är en sådan förståelse av nuet som förbinder det med begynnelsen och fortsättningen och slutet, med framtiden. Det är framförallt detta att där skall hos den som läser och hör denna uppenbarelse ske en upplevelse, vision, av vad som egentligen sker i det som sker, hela djupet i det drama som ligger framför, ända till fulländningen, och att det inte är sporadiska, oförenade, tillfälliga skeenden, utan ett enda stort sammanhang, och att det är frågan om den verkliga innebörden, de verkliga krafterna i det som sker, det må vara stort eller smått. I det lilla avspeglar sig det stora. Uppenbarelsen åskådliggör det som Paulus säger om denna vår kamp, som inte är en strid med kött och blod, utan av väldigare och djupare art, i Ef. 6:12 ff. — »... inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot ondskans andemakter i himlarna» — där han också hänvisar till det vapen som den trofaste har: sanning, rättfärdighet, fridens evangeliums beredskap, tron, frälsningen (hälsan – saligheten) och Guds ord, som allt sammanfattas i det ord som kommer ifrån Gud. Och därför kallas detta också för en profetia (1:3). En profetia är enligt bibliskt språkbruk det gudomliga ordet, inte något spådomsord, inte något orakel som man skall försöka intellektuellt lista ut eller beräkna. Det är ju så som denna bok har mist hela sitt innehåll. Det andliga där, både trösten och förmaningen och de väldiga visionerna, blir ingenting. Det är att fullkomligt missbruka denna bok, mot vad den är avsedd, såsom den själv ger sig.

*

Centrum är Jesus Kristus, han genom vilken allt har blivit till, han som bär detta högsta gudomliga Namnet, Guds eget namn, som betyder »den som Är och som Var och Den Kommande». Och där står hans korsdöd i centrum, och den hänger samman med den frälsning som också uttryckligen sägs vara ifrån begynnelsen till slutet, den gudomliga sotería, Saligheten,

Hälsan. — Vi har två ställen som på ett egendomligt sätt erinrar om varandra, 13:8 och 17:8. I 13:8 talas det om *det »Lammets livsbok, vilket är slaktat från världens begynnelse»*. Man kan inte använda den nuvarande [1917 års] svenska översättningen, för där har man svängt om detta, förmodligen i anslutning till 17:8. Denna korsdöd sträcker sina armar ända ifrån världens begynnelse och till dess slut. Och i 17:8 talas det om *»Livets bok från världens grundläggning»*. Här betonas: *»från världens grundläggning»*. Man ser inte innebörden i detta väldiga drama som skall upprullas i framtiden, om man inte ser det utifrån hela begynnelsen, skapelsen och syndafallet, onskans makter och frälsningens makt, Kristi kärleks makt. Anmärkningsvärt är att det t.ex. i brevet till Smyrna heter: *»Så säger den Förste och den Siste»*, alltså Han som är begynnelsen och slutet. Det står inte bara: Han som hör till Fulländningen, utan *»som är den Förste ... som var död och har fått liv»*, den i vilken döden och livet är förenade, som tar på sig döden och därigenom ger mänskligheten liv. Visionerna representerar detta, alltså inte bara det horisontella: *»ifrån begynnelsen till slutet»*, så att man bara ser det utefter en ytlig linje, utan *»ifrån begynnelsen till slutet»* är också *»ifrån djupet till höjden»* i varje moment. Därför förs man ju upp till himmelen, när man ser vad där sker, och ned till djupet.

*

Synerna utgör ju en serie, den ena efter den andra. Och det är också olika antal av olika ting, t.ex. av sigill som öppnas, basuner som ljuder o.s.v. Det har ända ifrån början undrats hur dessa egentligen skall fattas i förhållande till varandra. Det är ju då anmärkningsvärt att man under de allra första århundradena — när denna bok lästes och då man skulle kunnat tro att man varit särskilt intresserad av att här utläsa några slags spådomar om det närmast förestående utifrån det som man iakttog omkring sig — inte behandlade denna bok på detta sätt. Man försökte inte utläsa några *»tidstecken»* efter vilka man skulle tyda detta orakel. Och detta i synnerhet som man just levde under yttre

förföljelse, där det ju är helt naturligt att den som lever under förföljelsen åtminstone önskar kunna blicka framåt mot en befrielsens tid, när detta lidande är över. Men man var då tydligen alltför nära denna bokens tillkomst och den anda som var i den för att på detta sätt kunna vantolka den, utan man lade huvudvikten vid just det andliga innehållet. Vid dessa visioners tolkning betonade man dem som uttryck för andliga realiteter, som Paulus beskriver som »inte kött och blod» utan som mycket djupare och väldigare makter som här är i rörelse. — Men det är uppenbarligen också frågan om någonting som ligger framför. Det är något som har relation till den jordiska församlingens, de kristnas, liv och förhållanden här på jorden, fastän det måste ses sub specie aeternitatis, ur evighetens synvinkel, i relation till djupet och höjden i vad som verkligen sker. — Skall nu dessa visioner fr.o.m. kapitel 4 fattas som en kontinuerlig skildring av vad som kommer att ske närmast efter detta nu i vilket boken skrivs och fram till fulländningen, så att kapitel 4 skulle börja där Johannes befinner sig på Patmos, och man sedan kapitel för kapitel skulle komma längre fram i tiden, tills man mot slutet kommer till fulländningen? Så har det ju ofta fattats. Detta är, om vi vill utgå från det sätt varpå Uppenbarelsboken själv vill bli sedd och förstådd, fullkomligt fel. Det är fel redan därför att vi här alltid har begynnelsen med. *Det är hela dramat ifrån begynnelsen till slutet.*

*

Vad är det som är utgångspunkten för skildringen av det som måste ske? Jo, det är den himmelska gudstjänsten. Det är fjärde kapitlets innehåll och situation. Johannes börjar där med att bli satt upp i den himmelska världen till den himmelska gudstjänsten. Och detta är något mycket märkligt. Den himmelska gudstjänsten har samma schema som den jordiska gudstjänsten, den av Gud givna gudstjänsten som skedde i synagogan, där Kristus var med. Den jordiska gudstjänsten är en avspegling av den himmelska gudstjänsten. Och den äger rum inför Tronen. Det är inte en vision som här betraktas såsom någonting förut inte känt el-

ler inte uppenbarat. Det är visserligen en ny vision, men det är något egendomligt med detta ordet 'ny' i hela Bibeln. 'Ny' är liksom en variation av det man förut sett. Detta fjärde kapitel anknyter framför allt till Hesekiels vision (Hes. 1), som också kallas Visionen om Den Gudomliga Vagnen, och som i sin tur själv är anknuten till skapelseberättelsen. Det är Skaparen som Hesekiel här ser. Den judiska »mystiken», denna djupare riktning i Israel som har många beröringspunkter med Nya testamentet och isynnerhet med Uppenbarelsboken, har namn på detta och sätter upp dessa två, 1 Mos. 1 och Hes. 1, såsom utgångstexterna, grundtexterna, temat för de bägge stora uppenbarelserna: 1) Uppenbarelsen om skapelseverket, mänsklighetens, världens, hela universums tillkomst och uppehållelse, maasé bereschít, och 2) Uppenbarelsen om den gudomliga vagnens verk, den himmelska verklighetens och himlafarandets mysterier, maasé merkavá. Det är där som visionsserien börjar. Och denna början har sin höjdpunkt i änglasången, Det Trefalt Helig: »HELIG, HELIG, HELIG HERREN Gud Den Allsmäktige, den som heter VAR, den som heter ÄR och den som heter Den Kommande.»

*

Hur benämner sig denna uppenbarelse själv? Vi brukar ju säga »Johannes Uppenbarelse» eller »Johannesapokalypsen». Och det är ju på det sättet inte oriktigt, eftersom Johannes är den som så att säga får skriva denna bok. Men boken kallar sig själv inte så, utan »*Jesu Kristi Uppenbarelse*». Detta är viktigt. Det är »*Jesu Kristi Apokalyps, som Gud gav honom* för att visa sina tjänare (plur.) vad som snart måste ske», och den gavs åt hans tjänare Johannes, Jesu Kristi vittne, »som har vittnat om *Guds ord, allt vad han själv har sett*» (jfr Joh. 1:14). »Salig är den som läser upp och de som lyssnar till profetians ord och *tar vara på det som är skrivet i den*». Boken framställs ifrån själva början och alltigenom som Jesu Kristi uppenbarelse, *given av Gud*. Det är alltså *en gudomlig gåva*, en gudomlig skrift, Guds och Kristi ord, som är givet åt dess tjänare, d.v.s. åt församlingen. Och detta

är givet såsom en skrift. Vi kan härvid peka på ett enda ord, som är upprepat sju gånger och som man kanske inte alltid fäster någon särskild uppmärksamhet vid, men som i detta sammanhang har en mycket djup betydelse. Det är det enda ordet »Skriv!», gråpson, som inleder varje brev till var och en av de sju församlingarna, Efesus, Smyrna, Pergamus, Tyatira, Sardes, Filadelfia och Laodicea. »Skriv!»— vad betyder det i denna bok som här framställs som Jesu Kristi uppenbarelse, som är given av Gud? Jo, det betyder uppenbarligen att det som här ges är Helig Skrift. Vad är helig skrift? Det är ett sådant gudsord som är överlämnat åt Församlingen, åt alla församlingar till att av dem bevaras, läsas, höras, begrundas, inläras och föras vidare från släkte till släkte. Den ansluts således till all föregående annan helig skrift ifrån begynnelsen, enligt 2 Tim. 3:16: »Hela Skriften är utandad av Gud.» Så är ifrån början denna uppenbarelse ansluten till Hela Den Heliga Skrift och tillhör den. Och vi har alltså från början denna starka betoning på att bevara den och bevara den såsom helig skrift. Detta är synnerligen viktigt. Därmed är sagt att detta som här publiceras och, såsom det måste ha varit med all helig skrift, ifrån själva början framträder som helig skrift och tas emot såsom sådan. Det är inte så att detta först skrivs och att det sedan, årtionden eller århundraden därefter, uppstår den uppfattningen att detta verkligen är helig skrift, utan den proklameras såsom helig skrift. Det är något som skall förkunnas för församlingen och i församlingen. Och det är jämförligt med den bild i den yttre omvärlden som ordet 'förkunna' anknyter till: den kejsrerliga härolden. När denne kom med ett budskap, var det inte så, att han förkunnade det anonymt eller som sin åskådning, och att det först senare uppkom den uppfattningen att detta var kejsarens mening, utan det sägs från själva framträdandet: »Så säger kejsaren. Detta är kejsarens vilja. Detta är kejsarens gåva.» Så är det här frågan om konungarnas Konungars Konungs gåva och budskap.

*

Är denna skrift en tillfällighetsskrift, som skall förstås endast ur det historiska läget i dessa bestämda församlingar, i denna bestämda tid i vilken den skrives? Är det något som skall förklaras endast utifrån de förhållanden under vilka dessa sju församlingar, och endast dessa, levde? Åsyftar det som där sägs, symboliskt eller rent ut, endast med skriftens tillkomst samtida förhållanden? Eller är avsikten allmängiltig, d.v.s. att det här lämnas åt församlingen för alla tider avsedda allmänna lärdomar, ett allmänt budskap? Denna alternativfråga kommer åter och åter fram, men att den är missvisande och felaktig kan man ju se av att varken den ena eller den andra uppfattningen stämmer. Inte heller är det riktigt att säga: »både ... och», eller »å ena sidan ... och», fastän detta sista blir mindre oriktigt. — För det första är det uppenbart att det inte kan vara denna skrifts mening att endast ha avseende på de förhållanden som just i detta ögonblick, då det skrivs, råder i endast dessa sju konkreta församlingar. Det är uteslutet redan genom själva bokens begynnelse, därigenom att den framställs som en »Jesu Kristi uppenbarelse, given av Gud till honom för att visa sina tjänare ...», därför att den framträder såsom en helig skrift. Detta kan inte nog upprepas. Ty det väsentliga i begreppet helig skrift är just att det är något som är givet åt hela Guds församling i alla tider för att bevaras, läsas, begrundas, inläras och föras vidare ifrån släkte till släkte. Således kan omöjligen denna boks avsikt vara att endast rikta sig till dessa sju församlingar. Men lika felaktigt blir det om man säger så här: De sju församlingar som här nämns och de förhållanden som där omtalas, har ingenting med de faktiska förhållandena i dessa församlingar att göra, utan församlingarnas namn är bara ett litterärt medel för att skildra dessa olika förhållanden. Det är inte fallet. Utan det är verkligen frågan om de samtida konkreta förhållandena. Det är i *dessa* budskapet sätter in, och det är ifrån dessa det tar sin utgångspunkt. Och det är något som är kännetecknande för Skriften i dess helhet. Det gudomliga budskapet, som riktar sig till hela världen och till alla tider ifrån begynnelsen till slutet, har en ständig historisk anknytning till bestämda

personer, tider, förhållanden och folk, och *ifrån dessa* utgår det. — Det har ju en djup andlig betydelse och hänger samman med en genomgående och grundläggande sanning och visshet: universums och historiens sammanhang, enhet och helhet, som utgår ifrån själva skapelsens idé. Allting, vilken punkt man än tar som är en verkligt existerande, konkret punkt i tid och rum, har, när man har visshet om verklighetens sammanhang, sin rot, sitt yttersta samband med Skaparen själv och med hela den enhetliga verklighet och den enhetliga historia som bärs upp av Honom. — På liknande sätt är det också med det som man helt riktigt kallar symbol. Det som i Bibeln eller i Nya testamentet har en symbolisk innebörd, är ju ofta just en verklig historisk händelse, en faktisk, konkret situation, person eller sak. Det stora exemplet, som i Nya testamentet blivit ett sådant viktigt exempel, därför att det är anknutet till hela den gudomliga frälsningsplanen, är fångenskapen i Egypten och befrielsen ur den, ökenvandringen och målet det förlovade landet. Detta är symboliskt. Men det är inte symboliskt på det sättet att fångenskapen i Egypten inte skulle ha ägt rum, att det bara är en bild för att åskådliggöra en sak. Symbolen är i biblisk mening inte liknelse, utan något som verkliga har hänt. Detta verkliga folket Israel, så ser Bibeln på det ifrån början till slutet, har varit i den verkliga fångenskapen och slaveriet i det verkliga landet Egypten. Mose är en verklig person, som fick uppdraget att verkställa Guds befrielse av Israel ur detta slaveri i Egypten. Men denna historia är nu själv, såsom en faktisk händelse, förbunden med Guds frälsningsplan. Genom sitt faktiska skeende ger historien en bild av och kan användas som symbol för Guds frälsningsplan. Det betyder inte att den »å ena sidan» är en historisk händelse, och »å andra sidan» också kan användas som en symbol, utan det betyder: i egenskap av historiskt skeende uppenbarar det Guds handlande med sitt folk och med hela mänskligheten. — Om man nu har dessa sju församlingar, så är det frågan om faktiska förhållanden där, dels i förhållande till yttervärlden, till fienderna sådana de uppenbarar sig utifrån, och dels till ondskan

och fördärvets makter sådana de uppenbarar sig inom församlingen. Det är faktiska förhållanden, och dessa i sin tur är *såsom sådana* typiska, uppenbarar, varnar, tröstar i sådant som skall känneteckna församlingarnas och den enskildes liv genom tiderna ända till slutet.

*

Det heter här att detta är skrivet »för att visa vad som snart måste ske.» — »Tiden är nära.» Detta yttrande har fattats och kan lätt fattas så, att uppgiften och meningen här endast är att meddela någonting som hör framtiden till och att denna framtid är nära föreliggande, och det är då också frågan om den yttersta tiden. Därför har med Uppenbarelsboken förbundits termen eskatologi, som så gärna fattas som läran om de yttersta tingen. Hur är det med denna term eskatologi? Ja, naturligtvis är den riktig, om man med 'eskatologiskt' menar det som här sakligt föreligger. Men ordet kan ju så lätt missförstås. 'Eskatologiskt' betyder, riktigt menat, att allting är förbundet med fulländningens tid och har sammanhang med den. Liksom det är förbundet med centrum, Gud och Kristus, så är det förbundet med och utmynnar i fulländningen. *Allting* skall därför förstås eskatologiskt och det kan inte förstås annars. Det är en nytestamentlig tanke. På vilken punkt vi än befinner oss, har den sitt sikte, sin mening i fulländningen. Något som kan ge en aning om vad den eskatologiska förståelsen är, är det gamla uttrycket *sub specie aeternitatis*, d.v.s. att människans hela liv, varje dess minsta detalj, även den obetydligaste sak som hon har att syssla med eller upplever, skulle ske under evighetens synvinkel, med den för ögonen. — Men då är att märka att en eskatologisk förståelse har som nödvändigt korrelerat det vi då skulle kunna kalla 'protologisk'. Likaväl som allting har förbindelse med fulländningen, har det förbindelse med själva urbegynnelsen. Man kunde därför sammanställa dessa båda termer till 'proteskatologisk', to próton det första, och to éschaton, det yttersta, hänger alltid tillsammans. Så är det med de stora huvudfakta, Kristi korsdöd och frälsning. De sträcker sig ifrån begynnelsen och till slutet.

Och därför inleds budskapet med denna hälsning till församlingen med dessa orden: »Nåd vare med er och frid ifrån» — ja, *vem ifrån?* — jo, »ifrån honom som Är (det är Nu), som Var (nämligen från Begynnelsen) och Den Kommande (d.v.s. Fulländningens Herre)». Där har vi liksom i koncentrat allt det vi nu sagt. Man utgår ifrån ett varje nu, och detta har förbindelse med och förstås endast utifrån begynnelsen och slutet. Men begynnelsen och fulländningen, det är Gud själv, Skaparen och Jesus Kristus, ty »Den som Var, som Är och Den Kommande», dessa tre ord tillsammans i ett, är just innebörden i det i Nya testamentet aldrig uttalade högsta gudomliga Namnet.

*

Den strid som skildras i Uppenbarelseboken är en strid med ondskans andemakter (Ef. 6). Det talas t.ex. om kampen mellan Mikael och draken, och ytterst är det kampen mellan Kristus och den onda makten. Därvid är det ytterligt viktigt att man inte griper till den där tanken på att här föreligger en dualism. Det är inte så att vi har två ursprungsmakter, det goda och det onda, som för en kamp med varandra, och där det då förutsägs att det goda till slut skall segra. Uppenbarelseboken är liksom övriga Nya testamentet — vi kan se det utifrån 1 Mos. 1 — strängt monistisk, d.v.s. det finns endast *en skapare* och *en värld*. Allting är *ett* universum. Allting har skapats av Gud. Det finns ingen ond *skaparmakt*, ingen diábolos som har skapat någonting alls. Detta är således inte någon kamp mellan Gud såsom en princip och det onda såsom en annan, utan det är *en kamp som äger rum i denna enda Guds värld*. Det är ju det som så starkt betonas, här likaväl som i Johannesevangeliet och hos Paulus. I Kol. 1 talas det om Honom i vilken allt har skapats, som var den förstfödde av skapelsen. Så heter det också här gång på gång, ifrån början av boken och i dess slut: »Han som är A och O, Alfa och Omega, Han som Var och som Är och Den Kommande.» Det är i den världen som allt befinner sig. — När nu församlingen ställs inför detta, ställs den inför detta det gudomligas verksamhet också

i förhållande till mänskligheten, till historien, och det är just koncentrerat i den som bär detta Namn. Och där är särskilt denna formulering att märka: »Den som *är* och som var och som skall komma.» (1:4). Det är anmärkningsvärt, därför att det börjas med »Den som är», alltså med presens och så går till »var» och så till »skall vara». Detta kan vi ta som en symbol för just detta att man ständigt utgår ifrån punkten, ifrån nuet. Så används naturligtvis presens också om sådant som *alltid är*. »Den som Var och som Är och som Skall Vara» är nu uttolkningen av det högsta gudomliga namnet, det är dess innebörd, det Namn som inte uttalas.

*

Man kan inte undgå att förvånas över att de som läser Nya testamentet på grekiska eller i översättning, även i den nuvarande svenska översättningen [av år 1917], inte tycks observera att det högsta gudomliga Namnet där aldrig är uttalat. Det finns inget uttal, varken »jehova» eller »jahu» eller »jaho» eller någonting sådant. Det är väsentligt för Nya testamentet att man där, likaväl som i synagogan som Kristus anslöt sig till och således angav som en gudomlig stiftelse, inte uttalade detta Namn. Att i nytestamentligt sammanhang säga ett sådant påhitt som »jahve» är i själva verket ur nytestamentlig synpunkt en hädelse. Och detta har en djup innebörd. Man kan peka på Fil. 2, där Paulus talar om att detta högsta gudomliga Namnet är givet åt Kristus. Också han har detta Namn. Men det sägs inte vilket detta namnet är och det uttalas inte på något sätt. Det heter bara att Han fick det Namn som är över alla namn, för att i det Namn Jesus nu har fått alla knän skall böjas. — Namnet betyder ju förtrogenhet med det som detta uttrycker, det väsendet. Och där kan man anföra slutet av Johannesprologen, där det sägs: »Ingen har någonsin sett Gud. Den enfödde ... har utlagt, uttolkat Honom.» — Om detta namn rör det sig ju så mycket. Det beror på att det är det gudomliga Namnet och Kristi Namn som ger uttryck för Guds handlande med mänskligheten i Jesus Kristus, denne Kristus som alltid är närvarande, liksom Han alltid är i

enhet med Gud i det högsta himmelska. — Nu har Johannes även nedtecknat och såsom helig skrift överlämnat Johannes-evangeliet, och där i kapitel 17, »Kristi översteprästerliga förbön», heter det: »Jag har uppenbarat Ditt Namn för de människor som Du har tagit ut ur världen och gett mig... och de har hållit fast vid Ditt Ord.» Men detta namn uttalas aldrig, inte heller i Uppenbarelsboken. Hur kan ett namn som inte uttalas vara uppenbarat? Om Namnet är uppenbarat, så är det genom en person, den som bär detta Namnet, nämligen Kristus. Och den fulla uppenbarelsen, utläggningen och uttolkningen av detta Namn skedde på korset. — Istället för det Namn som inte utsägs har vi andra ord och omskrivningar som anger att det är frågan om detta Namnet. En av dessa beteckningar är HERREN. Ett annat namn som just här i Uppenbarelsboken ofta förekommer, är ordet LAMMET. 'Lammet' är en hänsyftning på detta högsta gudomliga Namn, som är Kristi namn, liksom det betyder Jesus Kristus själv. I hymnerna här i Uppenbarelsboken ser vi därför ofta sammanställningen »HERREN och LAMMET». Där är den ständiga förbindelsen mellan Herren såsom tillvarons och livets upphov och återställare, Skaparen — och den Uppståndne (= Den Som Uppstår), Han som återställer livet, den som ger evigt liv, och Lammet, Han som på korset går ned i det djupaste mörkret, som mänskligheten kommit ner i. »Lammet», det är det lamm som slaktas på korset. Se 13:8: »Lammet som är slaktat ifrån världens begynnelse», såsom det bör läsas. Ty det är verkligen en grundtanke att detta kors sträcker sig ifrån Begynnelsen och till Slutet.

Referent: Per Ekström.

Till Läsaren!

Med detta nummer följer, som ofta tidigare, ett inbetalningskort som bilaga. En och annan finner kanske denna bilaga onödig. Men så är tyvärr inte fallet. Tidskriften har f.n. en mycket ansträngd ekonomi, och dess fortsatta utgivning är beroende av om läsekretsen har önskan och möjlighet att säkra tryckningskostnaderna. Om några hundra av våra läsare ville utöver prenumerationsavgiften bidra med vardera 10:-, skulle situationen te sig åtskilligt ljusare. Finns det så många, som har lust och råd att göra en positiv insats för Erevnas framtid? Vi vågar nästan hoppas det — förutsatt att Du föregår med gott exempel.

Redaktionen.

Innehåll

H. Odeberg, Uppenbarelsebokens grundtankarsid. 71

EREVNA: Utgivare: H. Odeberg, Lund. Ekonom: Rektor Viktor Rydqvist, Eslöv. Redaktion: H. Odeberg, V. Rydqvist och E. Starfelt. Red.-omb.: Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. Red:s adr.: S:t Månsgr. 6 a, Lund. Tel. Lund 14760. Distr. och Exp. sekr.: Per Ekström, Västergatan 2, Lund. Tel.: Lund 16959. Postgirokonto 27 11 04, Erevna, Lund.

Pren.-avg. 5:- kr.

Med detta nummer följer som bilaga ett inbetalningskort.